

LAW
CHULA

แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ลายมือชื่อ อิเล็กทรอนิกส์สำหรับประชาชน **Electronic Signature Guidelines 1.0**

โดย สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ สำนักงานศาลยุติธรรม ร่วมกับ
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
10 มกราคม 2565

แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับประชาชน

- ประเด็นทางกฎหมาย และประเด็นความน่าเชื่อถือ
- แนวปฏิบัติการใช้ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ในธุรกรรมในศาล
 - การลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์สำหรับบริการออนไลน์ของศาลยุติธรรม
 - ระบบ CIOS
 - ระบบ E-FILING
 - การพิจารณาคดีออนไลน์
- แนวปฏิบัติการใช้ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ในธุรกรรมในชีวิตประจำวัน
 - การรับจ่ายเงิน
 - การทำสัญญาซื้อขายสินค้าออนไลน์

“ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์”

หมายความว่า อักษร อักขระ ตัวเลข เสียงหรือสัญลักษณ์อื่นใดที่สร้างขึ้นให้อยู่ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งนำมาใช้ ประกอบกับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อระบุ ตัวบุคคลผู้เป็นเจ้าของลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้น และเพื่อแสดงว่าบุคคลดังกล่าว ยอมรับข้อความในข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้น

ประเภทที่ 1

ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ทั่วไป

ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบของอักษร อักขระ ตัวเลข เสียงหรือสัญลักษณ์อื่นใดที่สร้างขึ้นให้อยู่ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ที่มีลักษณะตามที่กำหนดในมาตรา 9

ระบุตัวบุคคลผู้เป็นเจ้าของลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้

แสดงถึงเจตนาของเจ้าของลายมือชื่อ กับข้อความที่ลงลายมือชื่อได้

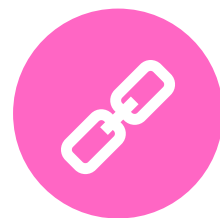
ใช้วิธีการที่เชื่อถือได้

- ความมั่นคงและรัดกุมของวิธีการ
- ลักษณะ ประเภท หรือขนาดธุรกรรม
- ความรัดกุมของระบบ

ประเภทที่ 2

ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เชื่อถือได้

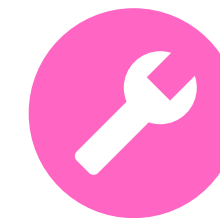
ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีลักษณะตามที่กำหนดในมาตรา 26

ข้อมูลที่ใช้สร้างลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์เชื่อมโยงไปยังเจ้าของลายมือชื่อได้

ข้อมูลที่ใช้สร้างลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์อยู่ภายใต้การควบคุมของเจ้าของลายมือชื่อ

สามารถตรวจพบการเปลี่ยนแปลงได้

ประเภทที่ 3

ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เชื่อถือได้ที่มีใบรับรอง

ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีลักษณะตามที่กำหนดในมาตรา 26 และอาศัยใบรับรองที่ออกโดยผู้ให้บริการออกใบรับรองเพื่อสนับสนุนลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามที่กำหนดในมาตรา 28

การพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล (Digital ID)

ดิจิทัลไอดี (Digital Identity) คือ อัตลักษณ์ที่ถูกรวบรวมและบันทึกในรูปแบบดิจิทัลซึ่งใช้บ่งบอกหรือจำแนกบุคคลในการทำธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งนี้ ดิจิทัลไอดีแต่ละชุดจะมีความเฉพาะเจาะจงภายในบริบทของบริการธุรกรรมหนึ่ง ๆ แต่ไม่จำเป็นต้องมีความเฉพาะเจาะจงภายในบริบทของบริการธุรกรรมทั้งหมด ขึ้นอยู่กับความเข้มงวดในการตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของผู้ใช้บริการในแต่ละประเภทธุรกรรม

การพิสูจน์ตัวตน (identity proofing)

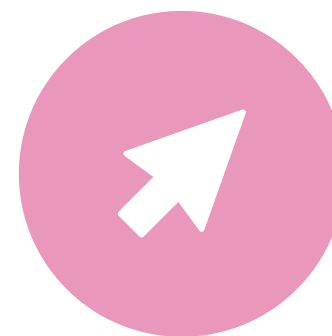
- เป็นกระบวนการที่รวบรวมและตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับอัตลักษณ์ และตรวจสอบความเชื่อมโยงระหว่างบุคคลกับอัตลักษณ์นั้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้มั่นใจว่าอัตลักษณ์ที่กล่าวอ้างเป็นอัตลักษณ์ของบุคคลนั้นจริง

การยืนยันตัวตน (authentication)

- เป็นกระบวนการตรวจสอบสิ่งที่ใช้ยืนยันตัวตน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้มั่นใจว่าบุคคลที่กำลังเข้าใช้บริการครอบครองและควบคุมสิ่งที่ใช้ยืนยันตัวตนนั้นจริง

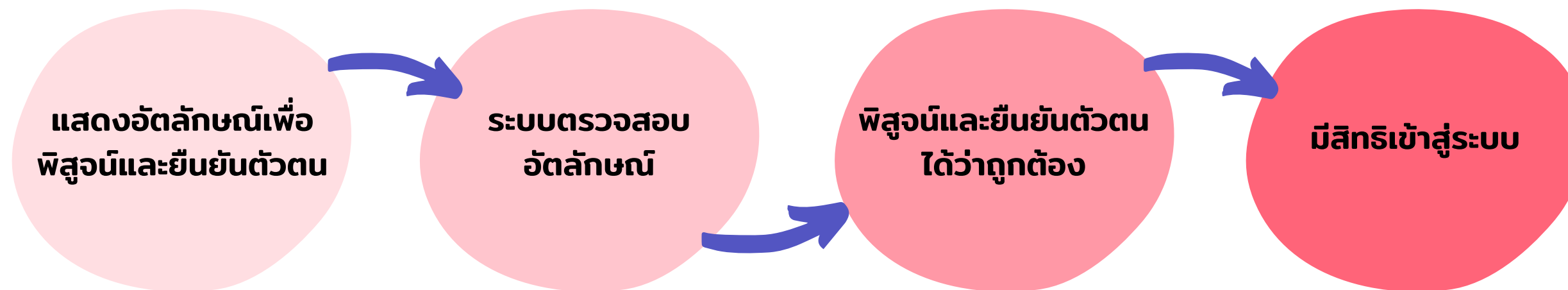
การพิสูจน์และยืนยันตัวตนเพื่อแสดงตน
(เข้าสถานที่หรือเข้าสู่ระบบ)

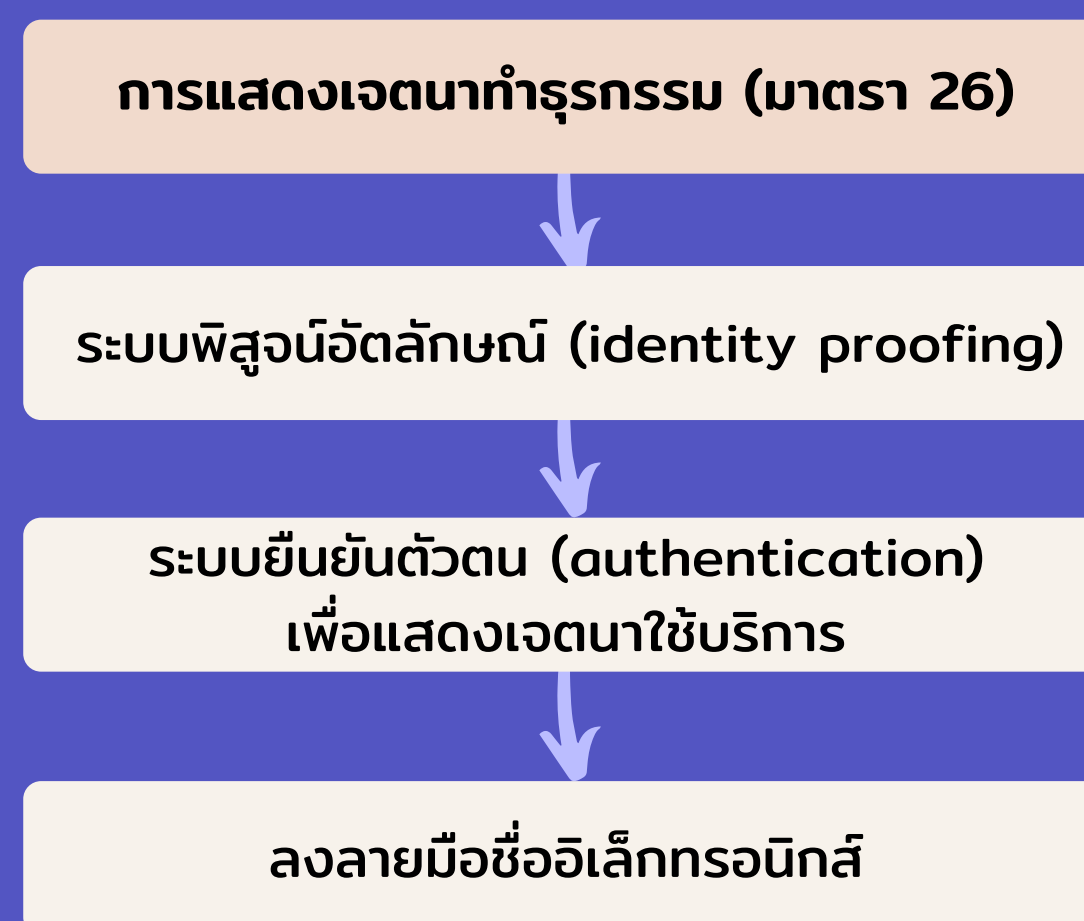
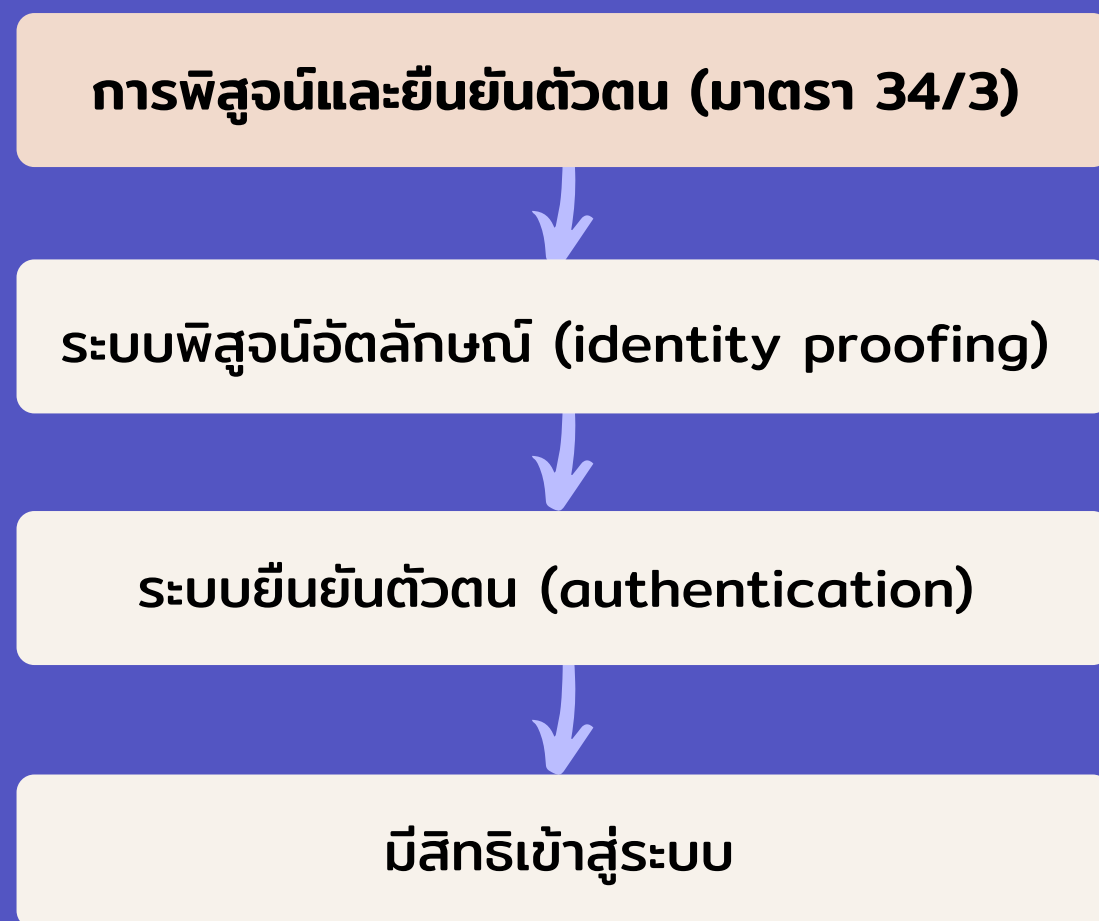
การพิสูจน์และยืนยันตัวตนเพื่อลง
ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ทำธุรกรรม)

การพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล (Digital ID)

การพิสูจน์และยืนยันตัวตนเพื่อแสดงตน (เข้าสถานที่หรือเข้าสู่ระบบ)

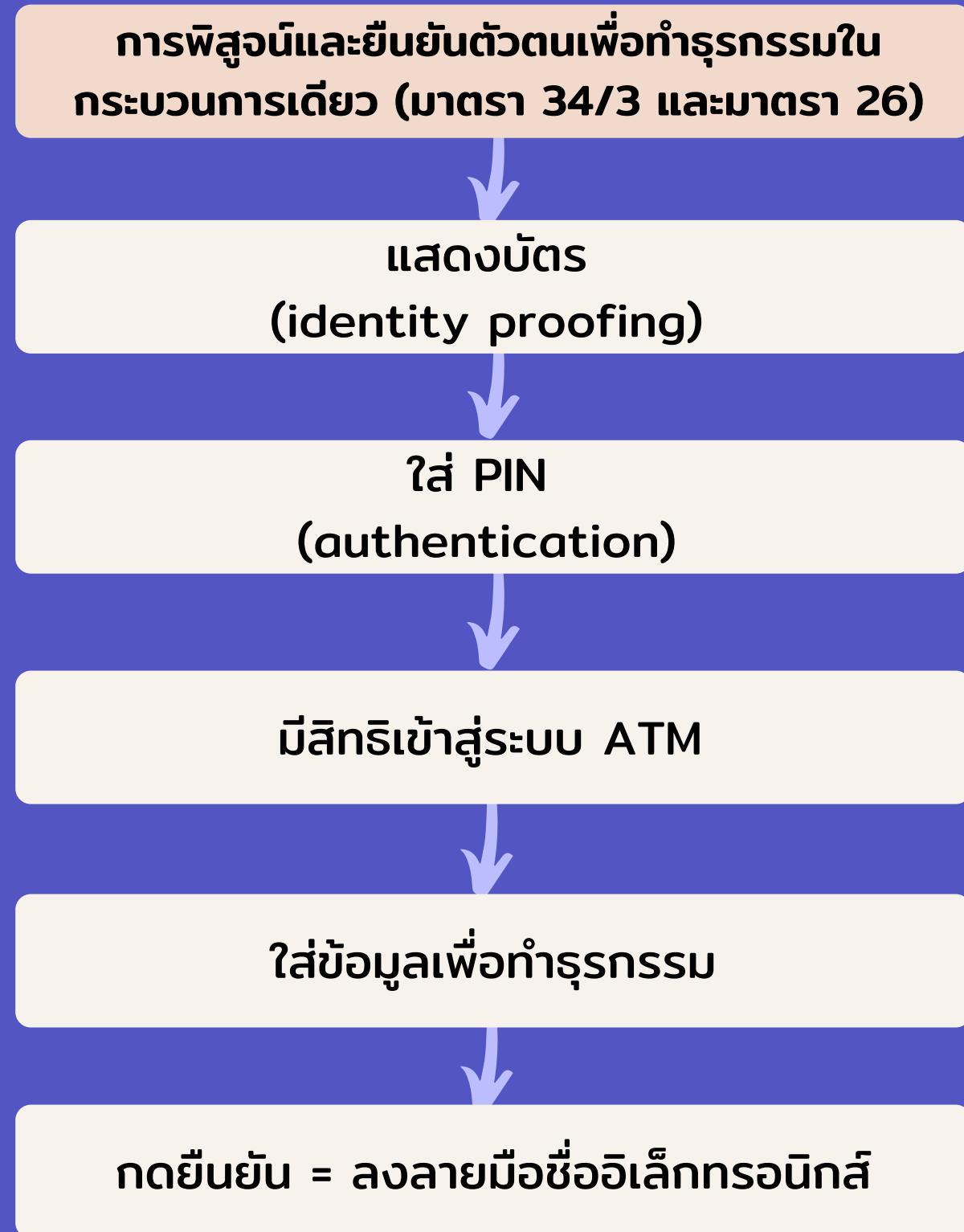
การพิสูจน์และยืนยันตัวตนเพื่อลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ทำธุรกรรม)

(กรณียังไม่ได้พิสูจน์และยืนยันมาก่อนหรือพ้นระยะเวลาที่กำหนด)

การพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล (Digital ID)

ตัวอย่างการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัลบนตู้ ATM

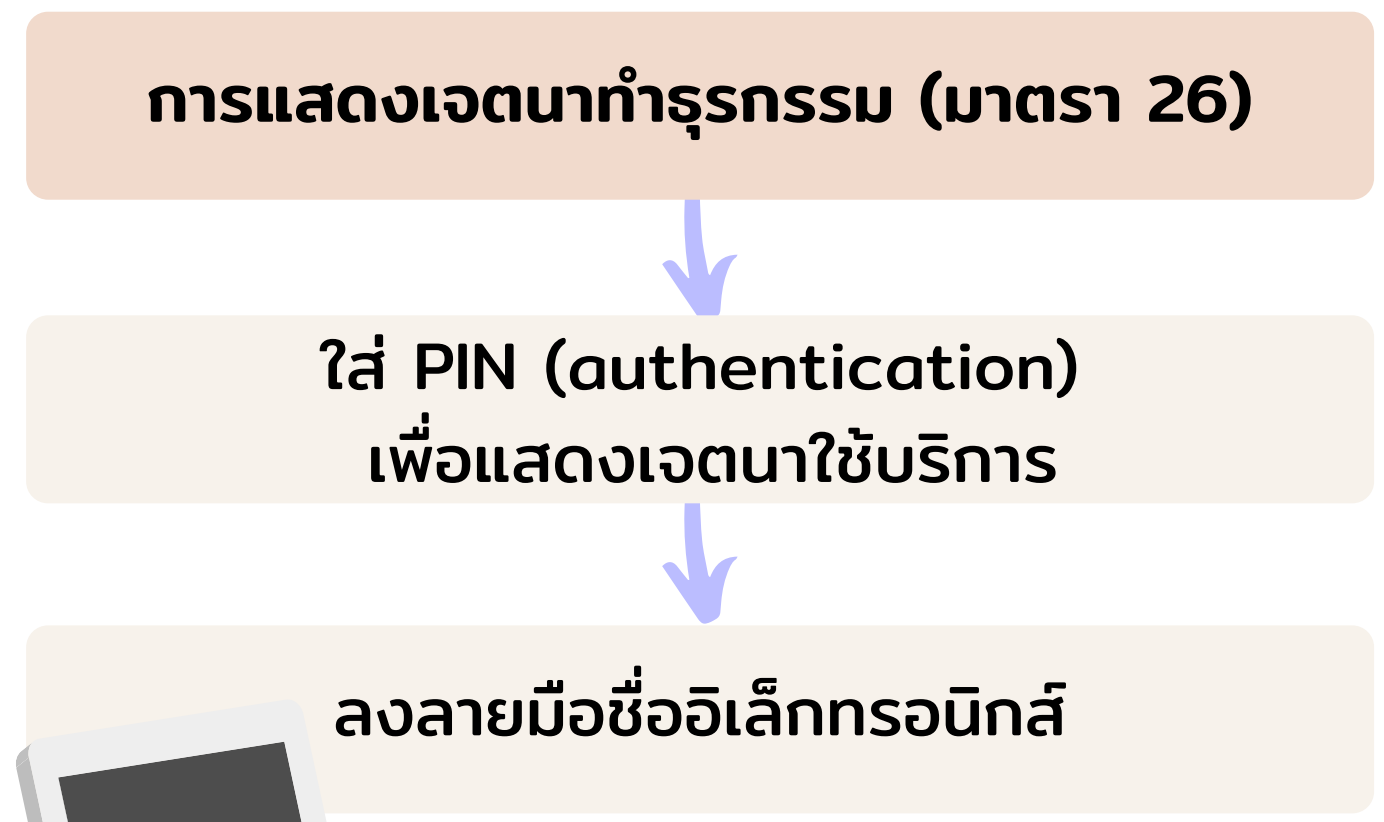
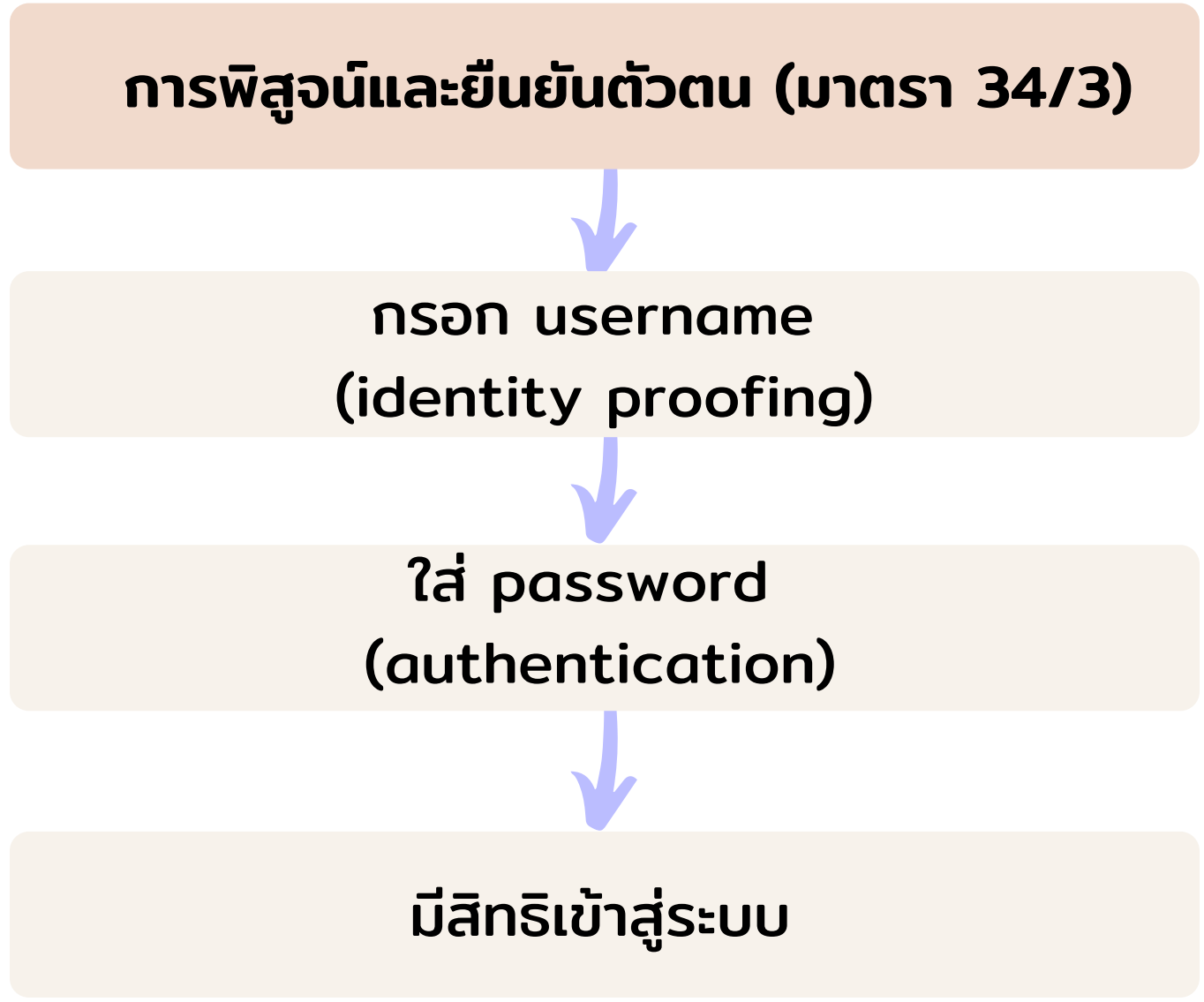

ตัวอย่างการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัลบน Mobile Banking

การพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล (Digital ID)

ตัวอย่างการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัลบนแอปพลิเคชัน
(หรือบริการทางการเงินอื่นนอกจาก mobile banking)

ประเด็นมาตรฐานความน่าเชื่อถือ

ระดับความน่าเชื่อถือของการพิสูจน์ตัวตน (Identity Assurance Level: IAL)

ระดับ IAL1

อาจรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอัตลักษณ์ที่ยืนยันด้วยตนเอง (Self-asserted) ก็ได้ เช่น รูปถ่ายหลักฐานแสดงตน หมายเลขโทรศัพท์ หรืออีเมล เป็นต้น โดยไม่จำเป็นต้องตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับอัตลักษณ์หรือความเชื่อมโยง

ระดับ IAL2

- ตรวจสอบว่าอัตลักษณ์ที่กล่าวอ้างมีอยู่จริง และต้องตรวจสอบทั้งข้อมูลเกี่ยวกับอัตลักษณ์ทั้งความเชื่อมโยงระหว่างบุคคลกับอัตลักษณ์
- สามารถแสดงตัวได้ทั้งแบบต่อหน้า (face-to-face) หรือแบบไม่ต่อหน้า (non face-to-face) ก็ได้

ระดับ IAL3

- ตรวจสอบกับแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือของหน่วยงานรัฐเพิ่มเติมร่วมกับการอ่านบัตรประชาชน และตรวจสอบความเชื่อมโยงระหว่างบุคคลกับอัตลักษณ์ด้วยข้อมูลชีวมิติ (biometric)
- ทำได้เฉพาะแบบพบเห็นต่อหน้า (face-to-face) เท่านั้น

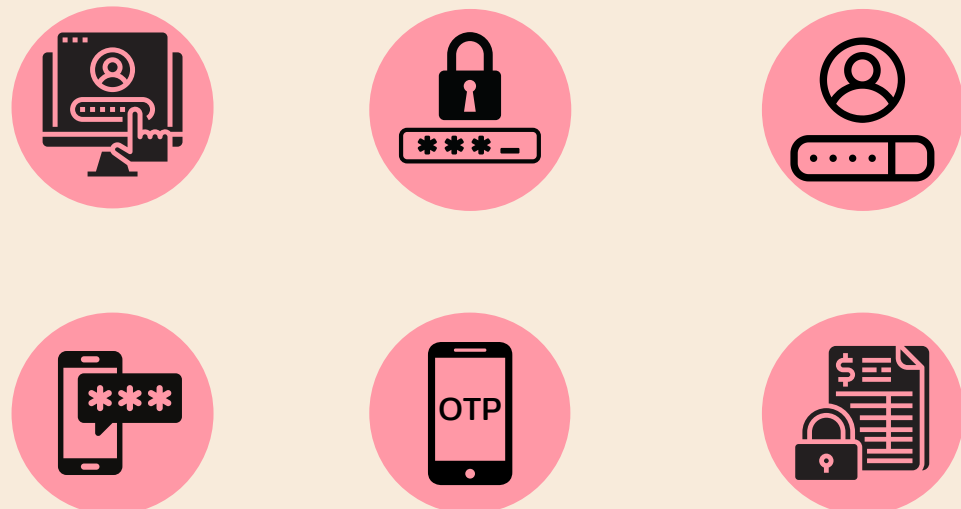

ประเด็นมาตรฐานความน่าเชื่อถือ

ระดับความน่าเชื่อถือของการยืนยันตัวตน (Authentication Assurance Level: AAL)

ระดับ AAL1

การยืนยันตัวตนแบบปัจจัยเดียว (single-factor authentication) เป็นอย่างน้อย เช่น การใช้รหัสผ่าน หรือตามคำถามที่คำตอบเป็นความลับ การใช้อุปกรณ์ OTP แบบปัจจัยเดียว

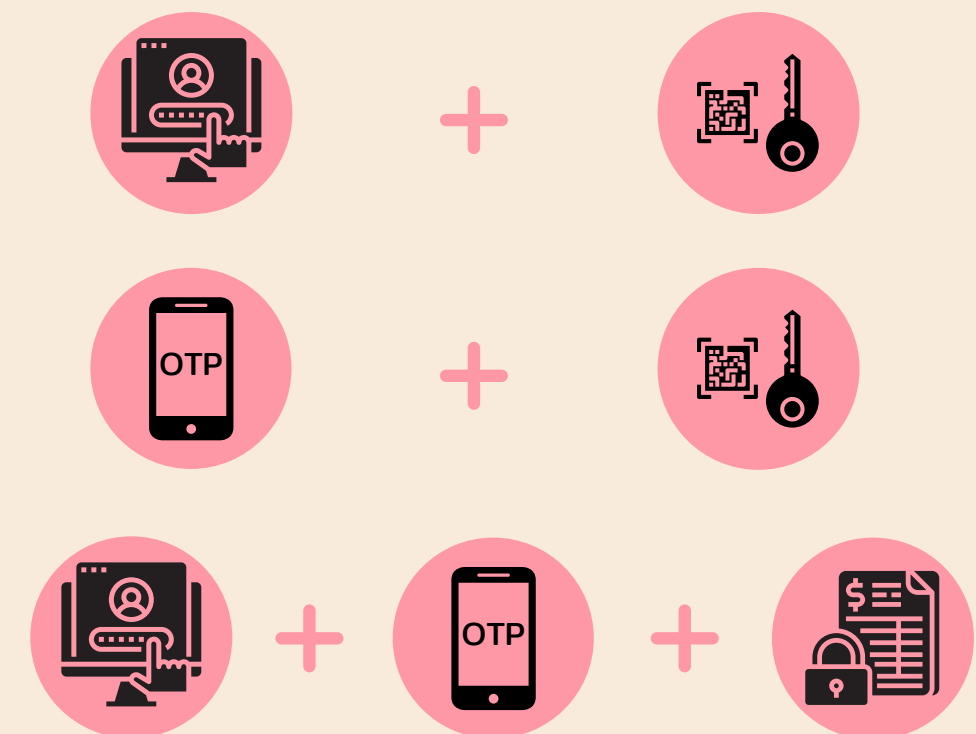
ระดับ AAL2

การยืนยันตัวตนด้วย 2 ปัจจัยที่แตกต่างกันเป็นอย่างน้อย ด้วยการยืนยันตัวตนแบบหลายปัจจัย (multi-factor authenticator) จำนวน 1 อัน หรือใช้สิ่งยืนยันตัวตนแบบปัจจัยเดียว (single-factor authenticator) ที่แตกต่างกันจำนวน 2 อัน

ระดับ AAL3

การยืนยันตัวตนแบบหลายปัจจัย (multi-factor authenticator) และใช้สิ่งที่ใช้ยืนยันตัวตนที่มีคุณสมบัติเป็นฮาร์ดแวร์ และมี cryptographic key

แนวปฏิบัติการใช้ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ใน ธุรกรรมในศาล

- การลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์สำหรับบริการออนไลน์ของศาลยุติธรรม
- ระบบ CIOS
- ระบบ E-FILING
- การพิจารณาคดีออนไลน์
 - การลงลายมือชื่อในสัญญาประนีประนอมยอมความ

การลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์สำหรับบริการออนไลน์ของศาลยุติธรรม

ศาลให้ความสำคัญกับการพิจารณาคดีในยุคที่เกิดการเปลี่ยนแปลงโดยเริ่มใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ในการทำธุรกรรมต่าง ๆ ของศาลมากยิ่งขึ้นตามข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา ซึ่งเป็นทางเลือกในการอำนวยความสะดวกความยุติธรรมในการพิจารณาคดี

- 1 ข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาว่าด้วยการยื่น ส่ง และรับคำคู่ความและเอกสารทางระบบรับส่งอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2560
- 2 ข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาว่าด้วยการจัดทำสารบบความ สารบบคำพิพากษา และการรวบรวมเก็บรักษาเอกสารในสำนวนความ ในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2562
- 3 ข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563

ระบบบริการออนไลน์ของศาล

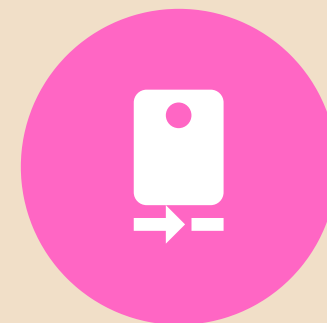
ระบบ CIOS

- ระบบ CIOS เป็นระบบที่ใช้สำหรับคดีที่มีการยื่นฟ้อง และมีสำนวนคดีในศาลอยู่แล้ว คู่ความสามารถใช้บริการอื่น ๆ เพิ่มเติมภายหลังจากมีสำนวนคดีผ่านทางระบบออนไลน์ได้
- ระบบ CIOS จึงเป็นระบบที่เชื่อมโยงระหว่างสำนวนคดีที่เป็นกระดาษให้สามารถดำเนินการบนโลกออนไลน์ได้ โดยที่คู่ความไม่ต้องเดินทางไปยังศาลอีกต่อไป

ระบบ E-FILING

- ระบบ e-Filing เป็นระบบที่ทุกขั้นตอนเริ่มต้นบนโลกออนไลน์ สำหรับคดีที่ยังไม่ปรากฏสำนวนคดีที่ศาล คู่ความสามารถยื่นฟ้องครั้งแรกผ่านระบบออนไลน์ได้เลย
- ระบบ e-Filing จึงเปรียบเสมือนการยกสำนักงานศาลมาไว้บนโลกออนไลน์

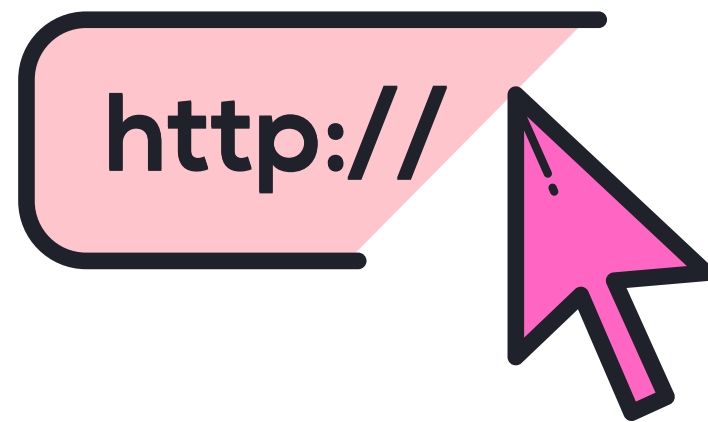
ระบบ CIOS

20 บริการออนไลน์ของศาลยุติธรรมระบบ CIOS

	ติดตามคดีที่เกี่ยวข้อง		รายการนัดพิจารณา		ปฏิทินนัดพิจารณาและนัดส่วนตัว		แจ้งผลการส่งหมาย
	แจ้งคำสั่งศาล		ขอคัดถ่ายเอกสารในสำนวนคดี		ขอหนังสือรับรองคดีถึงที่สุด		ยื่น รับ ส่ง คำคู่ความและเอกสาร
	ทนายขอแรง		ติดตามคดีที่สนใจ		ไกล่เกลี่ยก่อนฟ้องและหลังฟ้อง		ยื่นประกันออนไลน์
	ลงทะเบียนผู้เสียหายในคดีอาญา		ห้องสืบพยานออนไลน์		ยื่นคำร้อง/คำฟ้องคดีศาลเยาวชนฯ		รายชื่อผู้ติดต่อราชการศาล
	แจ้งการอ่านคำพิพากษา		อ่านและจัดเก็บประวัติการติดต่อราชการ		ประเมินความเสี่ยง		จัดส่งเอกสารในคดีแพ่งให้คู่ความ

การพิสูจน์และยืนยันตัวตนสำหรับระบบ CIOS

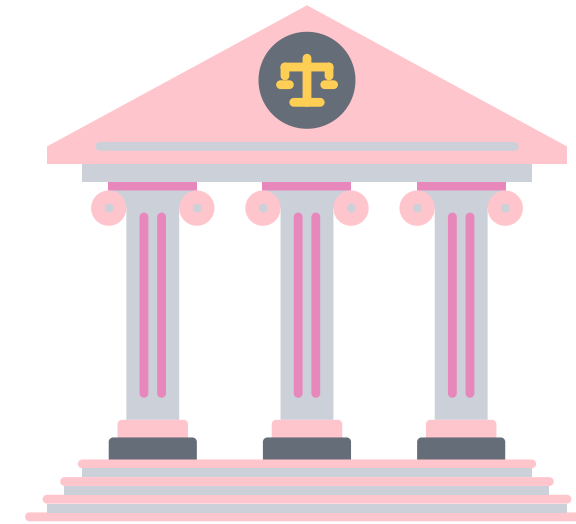
การลงทะเบียนเข้าใช้ระบบ CIOS

การลงทะเบียนบนเว็บไซต์

- คู่ความสามารถลงทะเบียนผ่านเว็บไซต์ cios.coj.go.th ได้ โดยกรอกข้อมูลส่วนตัวตามที่ระบบกำหนด
- ขั้นตอนการพิสูจน์ตัวตนเป็นวิธีการพิสูจน์ตัวตนด้วยตัวเอง (self-asserted) และยืนยันตัวตนด้วย OTP ที่ส่งทาง SMS ฉะนั้น ผู้ใช้งานต้องระบุหมายเลขโทรศัพท์มือถือให้ถูกต้องเพื่อรับรหัสผ่านเข้าระบบ CIOS พร้อม OTP ทาง SMS สำหรับการยืนยันตัวตนในครั้งแรก หลังจากนั้นจะสามารถเข้าใช้งานระบบ CIOS ได้ทันที

การพิสูจน์ตัวตนด้วยการกรอกข้อมูลด้วยตัวเองเป็นไปตามระดับความน่าเชื่อถือของการพิสูจน์ตัวตนที่ระดับ IAL1 และการยืนยันตัวตนผ่านทางรหัสผ่าน (password) เป็นการยืนยันตัวตนที่ระดับ AAL1

การลงทะเบียนที่ศาล

- การลงทะเบียนเพื่อใช้บริการบนระบบ CIOS ที่ศาลยุติธรรมทั่วประเทศ จะมีเจ้าหน้าที่ศาลทำหน้าที่ตรวจสอบการพิสูจน์ตัวตนและยืนยันตัวตน
- ขั้นตอนการพิสูจน์ตัวตนใช้บัตรประชาชนในการลงทะเบียนผ่านเครื่องอ่านบัตร หลังจากนั้นผู้ใช้งานจะได้รับรหัสผ่าน (password) ผ่าน SMS เพื่อใช้สำหรับการเข้าสู่ระบบ CIOS และสามารถใช้บริการบนระบบได้ทุกบริการ

การพิสูจน์ตัวตนด้วยการลงทะเบียนที่ศาลเป็นไปตามระดับความน่าเชื่อถือของการพิสูจน์ตัวตนที่ระดับ IAL2.1 และการยืนยันตัวตนผ่านทางรหัสผ่าน (password) เป็นการยืนยันตัวตนที่ระดับ AAL1

การพิสูจน์และยืนยันตัวตนสำหรับระบบ CIOS

- ข้อแตกต่างระหว่างทั้งสองวิธีการลงทะเบียนคือ จำนวนบริการที่สามารถใช้ได้บนระบบ CIOS เพราะ 20 บริการออนไลน์ กำหนดขั้นตอนการยืนยันตัวตนที่แตกต่างกัน
- ผู้ใช้งานที่ลงทะเบียนด้วยตนเองผ่านทางเว็บไซต์สามารถใช้งานบนระบบได้จำกัดเฉพาะบริการที่กำหนดเท่านั้น บริการบางอย่างสงวนไว้สำหรับผู้ที่ได้ยืนยันตัวตน KYC แล้วเท่านั้น
- ดังนั้น จึงแบ่งบริการออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มบริการที่สามารถใช้บริการได้ทันที และกลุ่มบริการที่ต้องยืนยันตัวตน KYC ก่อนถึงจะสามารถใช้บริการได้

กลุ่มบริการที่ต้องยืนยันตัวตน KYC ที่ศาลก่อนถึงจะสามารถใช้งานผ่านระบบ CIOS ได้

ขอคัดถ่ายเอกสาร
ในสำนวนคดี

ขอหนังสือรับรอง
คดีถึงที่สุด

ยื่น รับ ส่ง
คำคู่ความและเอกสาร

ลงทะเบียนผู้เสียหาย
ในคดีอาญา

ห้องสืบพยานออนไลน์

ยื่นคำร้อง/คำฟ้องคดี
ศาลเยาวชนฯ

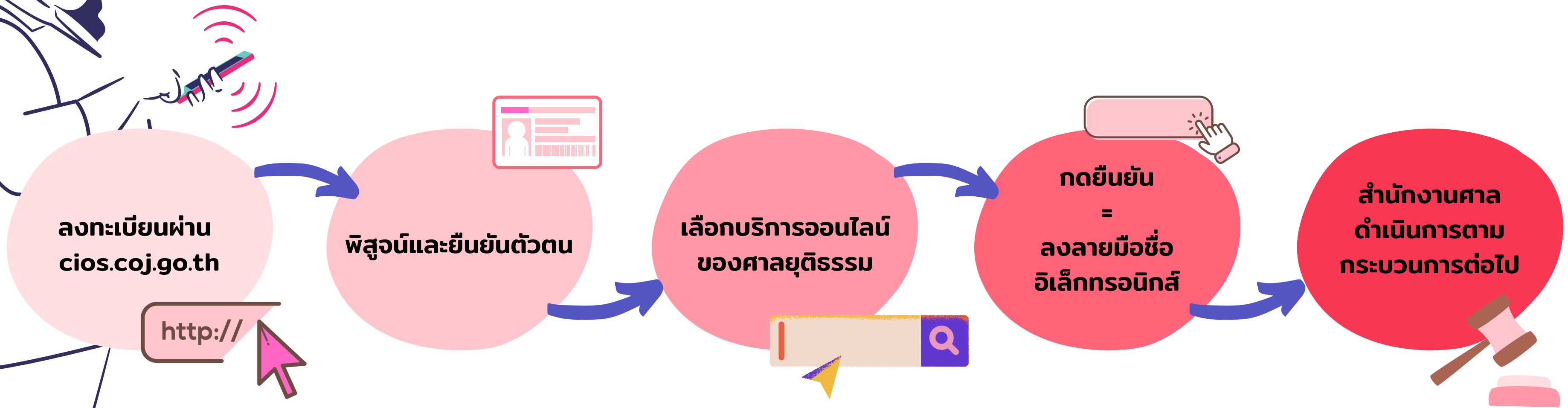

ยื่นประกันออนไลน์

*การใช้บริการห้องสืบพยานออนไลน์ ซึ่งต้องยื่นคำร้องขอให้นั่งพิจารณาโดยวิธีการอิเล็กทรอนิกส์ด้วย

การลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์บนระบบ CIOS

ทุกบริการออนไลน์ของศาลยุติธรรมบนระบบ CIOS เมื่อผู้ใช้งานกดปุ่มยืนยันเพื่อกำบริการนั้น การกดปุ่มยืนยันถือเป็นการลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ประเภทที่ 1 ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ทั่วไปตามมาตรา 9 แล้ว

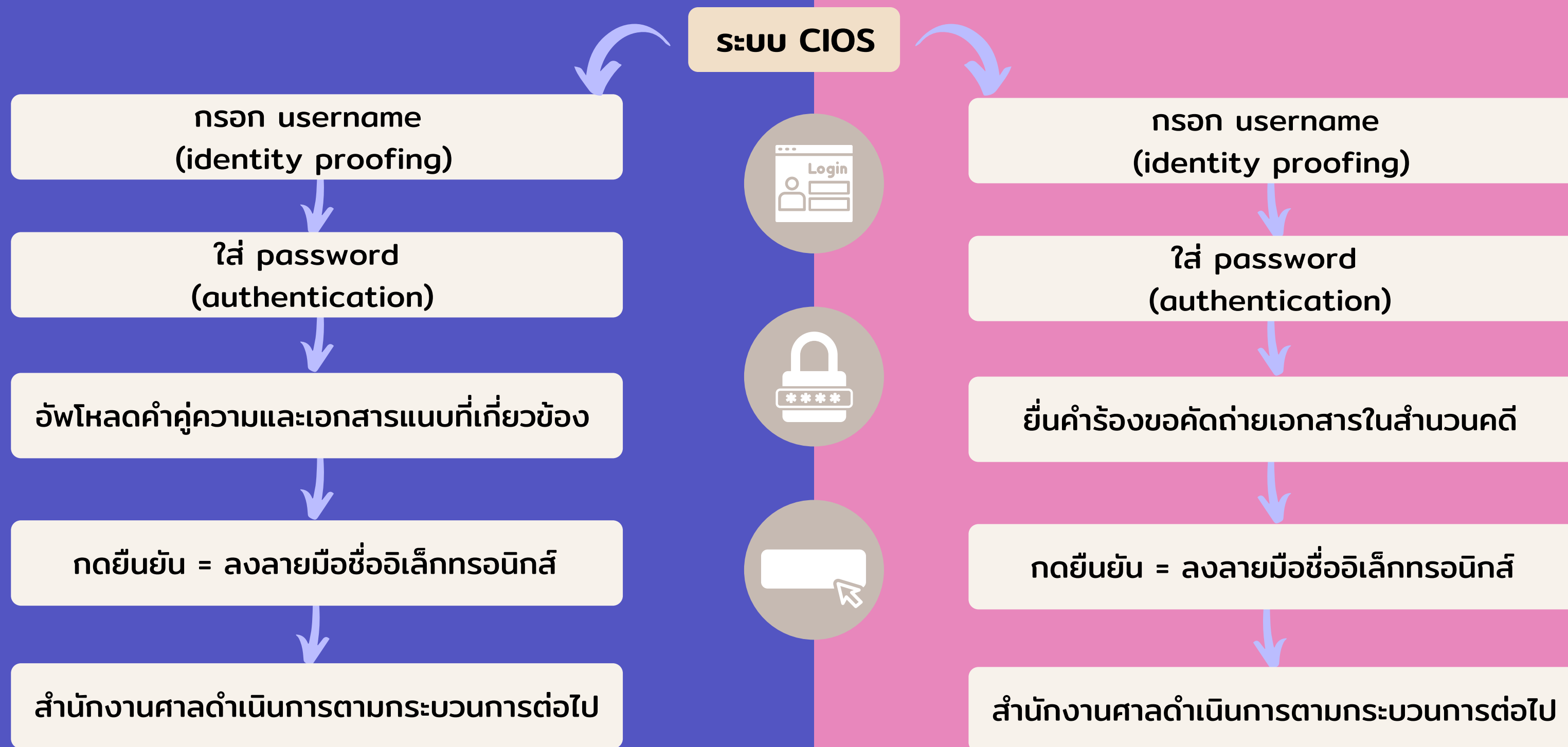

บริการที่ต้องมีการยืนยันเอกสารคำคู่ความเข้ามาในระบบ CIOS คู่ความสามารถยื่นเข้ามาได้ด้วยการอัปโหลดเอกสารเข้าระบบ ซึ่งเอกสารที่ยื่นเข้ามาจะปรากฏตราประทับข้อความสีแดงแสดงรายการเลขอ้างอิงเอกสารของระบบ ได้แก่ ชื่อผู้ใช้งาน (user) และเวลา (timestamp) เพื่อตรวจสอบว่าผู้ใช้งานได้เข้าใช้บริการเวลาใด

ตราประทับนี้เป็นการรับรองสิ่งพิมพ์ออกของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ของระบบ CIOS ที่เป็นสำเนาสารบบความหรือสารบบคำพิพากษา หรือเป็นสำเนาเอกสารในสำนวนความ แล้วแต่กรณี ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 51 เท่านั้น ไม่สามารถนำไปใช้ในงานอื่นได้

ตัวอย่างบริการยืนยันคำคู่ความบนระบบ CIOS

ตัวอย่างบริการขอคัดถ่ายเอกสารในสำนวนคดี

การตรวจสอบเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ที่ออกจากระบบ CIOS

ไฟล์อิเล็กทรอนิกส์ที่ออกจากระบบ CIOS สามารถตรวจสอบได้ว่าการแก้ไขเปลี่ยนแปลงเอกสารหรือไม่ โดยตรวจสอบได้ที่บริการ 'ระบบตรวจสอบไฟล์อิเล็กทรอนิกส์' ของเว็บไซต์ ระบบจะตรวจสอบเอกสารที่ผู้ใช้บริการอัปโหลดเทียบกับไฟล์อิเล็กทรอนิกส์ต้นฉบับของระบบ โดยตรวจสอบ Hash function หากค่า hash ของไฟล์ที่ตรวจสอบกับต้นฉบับไม่ตรงกันแสดงว่ามีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงในเอกสารนั้น

ระบบ e-Filing

- ระบบรับส่งอิเล็กทรอนิกส์ (e-Filing) ให้ประชาชนสามารถยื่นฟ้องผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์รวมถึงสามารถยื่นส่งและรับเอกสารในสำนวนความผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์ได้
- ระบบ e-Filing แบ่งระบบผู้ใช้งานออกเป็นกลุ่มทนายความหรืออัยการ และกลุ่มประชาชน การลงทะเบียนและการใช้งานระบบ e-Filing ก็จะแตกต่างกันไปตามประเภทผู้ใช้งานที่เลือก

ทนายความ/อัยการ

ระบบแยกประเภทผู้ใช้งานเพื่อช่วยเหลือประชาชนในการร่างคำฟ้องโดยมีเจ้าพนักงานคดีร่างคำฟ้องตามแบบฟอร์มของศาลให้ เป็นการอำนวยความสะดวกให้ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงความยุติธรรมได้ง่ายขึ้น แม้จะไม่มีทนายความก็ตาม

ประชาชน

ประเภทคดีที่สามารถ
ยื่นฟ้องออนไลน์ผ่าน
ระบบ e-Filing ได้

คดีแพ่ง

คดีผู้บริโภค

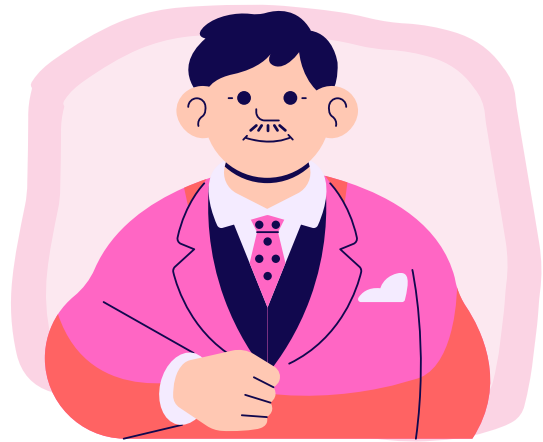

คดีร้องขอเป็นผู้จัดการมรดก

เฉพาะทนายความหรืออัยการเท่านั้นที่สามารถฟ้องคดีแพ่งได้ ณ ตอนนั้ระบบจำกัดให้ประชาชนยื่นฟ้องทางอิเล็กทรอนิกส์ได้เฉพาะคดีผู้บริโภคและคดีร้องขอเป็นผู้จัดการมรดก หากประชาชนต้องการยื่นฟ้องคดีแพ่งประเภทอื่น ยังคงต้องยื่นฟ้องที่ศาลตามปกติหรือหากทนายความเพื่อดำเนินการยื่นฟ้องแทนก็ได้

การพิสูจน์และยืนยันตัวตนสำหรับระบบ e-Filing

ผู้ใช้งานต้องได้รับการตรวจสอบข้อมูลจากกรมการปกครองในขั้นตอนของการลงทะเบียน

นายความ/อัยการ

ผู้ใช้งานประเภทนายความหรืออัยการ

- ระบบจะแสดงหมายเลขอ้างอิงการลงทะเบียน และจะส่งเลขที่อ้างอิง รหัสผู้ใช้ และรหัสผ่านชั่วคราวไปยัง SMS และอีเมลที่ได้ลงทะเบียนไว้ เพื่อใช้สำหรับเข้าสู่ระบบได้ทันที และจะมีสถานะการลงทะเบียนให้ตรวจสอบได้จากหมายเลขอ้างอิงการลงทะเบียน ซึ่งใช้วิธีการพิสูจน์และยืนยันตัวตนด้วย OTP ผ่านทาง SMS
- ระบบจะขึ้นสถานะการยืนยันตัวตนว่า 'รอการยืนยันตัวตน' และสถานะบัตรประจำตัวสมาชิกสภาทนายความว่า 'รอการตรวจสอบ' เพื่อให้ทนายความไปยืนยันตัวตนโดยการแสดงตนต่อศาล โดยการแสดงบัตรประชาชน และบัตรประจำตัวสมาชิกสภาทนายความ เป็นการยืนยันตัวตน KYC

การพิสูจน์ตัวตนเป็นไปตามระดับความน่าเชื่อถือของการพิสูจน์ตัวตนที่ระดับ IAL2.2 และระดับความน่าเชื่อถือของการยืนยันตัวตนในระดับ AAL2 ทั้งนี้ ทุกการเคลื่อนไหวในระบบ e-Filing จะแจ้งเตือนไปยัง SMS และอีเมลของผู้ใช้งานเสมอ

ประชาชน

ผู้ใช้งานประเภทประชาชน

- ใช้สำหรับการรับ OTP ในการยืนยันตัวตน ซึ่งประชาชนจะต้องยืนยันตัวตนด้วยการกดปุ่มยืนยันข้อมูลทั้งเบอร์โทรศัพท์และอีเมลโดยใช้รหัส OTP ที่ส่งไปยังเบอร์โทรศัพท์และอีเมล จึงจะสามารถเข้าสู่หน้าหลักสำหรับยื่นคำฟ้องหรือคำร้องได้
- ระบบจะให้ผู้ใช้งานยืนยันตัวตนด้วย OTP ที่ได้รับทางเบอร์โทรศัพท์และอีเมลอีกครั้งหนึ่ง

การพิสูจน์ตัวตนเป็นไปตามระดับความน่าเชื่อถือของการพิสูจน์ตัวตนที่ระดับ IAL2.2 และระดับความน่าเชื่อถือของการยืนยันตัวตนในระดับ AAL2

การยื่นฟ้องคดีออนไลน์

- ประชาชนสามารถยื่นฟ้องคดีได้ 2 ประเภท ได้แก่ ยื่นฟ้องคดีผู้บริโภครโดยฟ้องผู้ประกอบการ ซึ่งคดีผู้บริโภครจะมีเจ้าพนักงานคดีคอยตรวจสอบคำฟ้องก่อนชั้นหนึ่ง เพราะเป็นกรณีที่ประชาชนยื่นฟ้องเข้ามาเองได้โดยไม่ต้องมีทนายความ
 - ขั้นตอนที่ 1 ระบุข้อมูลโจทก์และจำเลย
 - ขั้นตอนที่ 2 ระบุข้อเท็จจริงแห่งคดี
 - ขั้นตอนที่ 3 ระบุพยานหลักฐาน
 - ขั้นตอนที่ 4 ลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์

การลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์บนระบบ e-Filing

- การกดยืนยันยื่นฟ้องเป็นการลงลายมืออิเล็กทรอนิกส์ประเภทที่ 1
- การกดยืนยันนี้เป็นการแสดงเจตนาและลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ประเภทที่ 1 ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ทั่วไปตามมาตรา 9 แล้ว
- การกดยืนยันเป็นการระบุตัวผู้เป็นเจ้าของลายมือชื่อ ทั้งยังเป็นการแสดงเจตนาในการยอมรับสำหรับการดำเนินการต่อไปตามคำฟ้องที่ผู้ใช้งานได้ตรวจสอบ

การพิจารณาคดีออนไลน์: กรณีสัญญาประนีประนอมยอมความ

1 หลักการกระทำต่อหน้าศาล

- คู่ความทั้งสองฝ่ายต้องลงลายมือชื่อในสัญญาประนีประนอมยอมความให้เสร็จสิ้นในขณะที่พิจารณาคดีออนไลน์ ต้องกระทำต่อหน้าศาลตั้งแต่เริ่มต้นจนสิ้นสุดกระบวนการพิจารณา

2 วิธีพิสูจน์และยืนยันตัวตนต่อหน้าศาล

- เห็นใบหน้าของคู่ความทุกฝ่ายโดยตลอด ไม่สามารถปิดกล้องได้
- ตรวจสอบโดยการแสดงบัตรประชาชนที่หน้าจอภาพ และให้เจ้าหน้าที่ศาลบันทึกภาพหน้าจอนั้นไว้เป็นหลักฐาน

3 วิธีลงลายมือชื่อต่อหน้าศาล

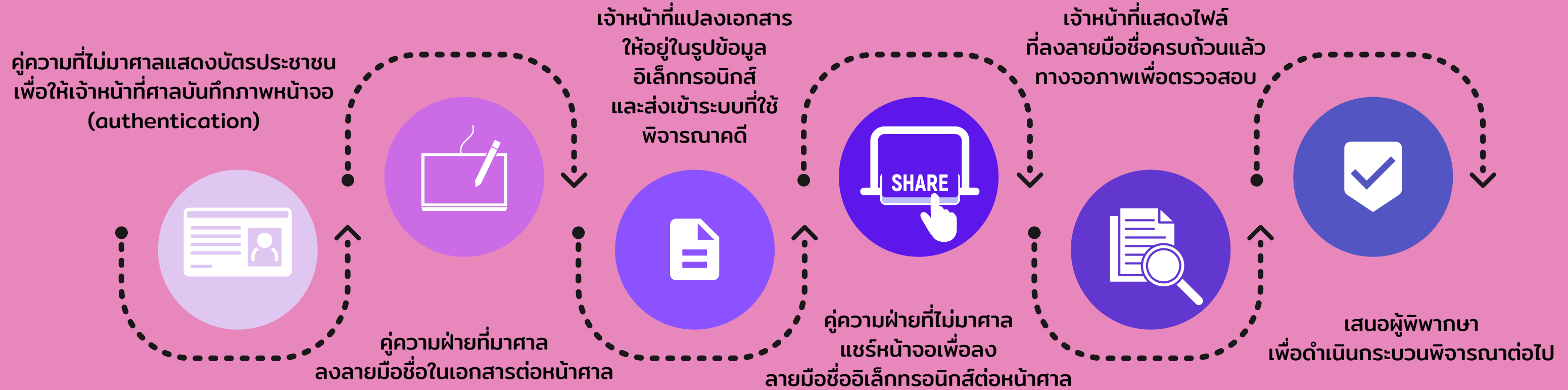
- ลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์บนอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์
- ลงลายมือชื่อจริงบนกระดาษแล้วแปลงเป็นไฟล์อิเล็กทรอนิกส์
- ลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์บนหน้าจอโปรแกรมหรือแอปพลิเคชันที่ใช้พิจารณาคดีออนไลน์ในลักษณะแชร์หน้าจอร่วมกัน ที่คู่ความทุกฝ่ายสามารถตรวจสอบได้
- กรณีคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมาศาลในวันนัด อาจลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ผ่านอุปกรณ์ sign pad หรือลงลายมือชื่อด้วยปากกาในเอกสารสิ่งพิมพ์

4 วิธีรักษาความครบถ้วนของข้อมูล

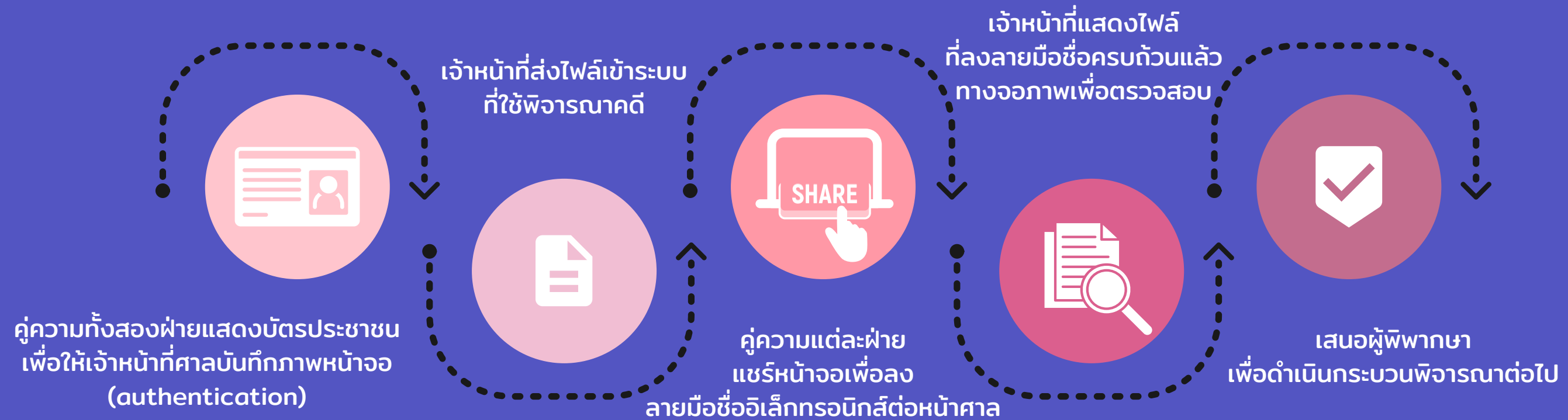
- ยืนยันว่าเอกสารหลังมีการลงลายมือชื่อไม่ได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลง เป็นการยืนยันเพื่อป้องกันความเสี่ยงที่จะเกิดจากการโต้แย้งว่าลงลายมือชื่อจริงแต่มีการแก้ไขในภายหลัง

การลงลายมือชื่อในสัญญาประนีประนอมยอมความ

กรณีคู่ความฝ่ายหนึ่งมาศาลด้วยตนเอง

กรณีคู่ความทั้งสองฝ่ายไม่มาศาล

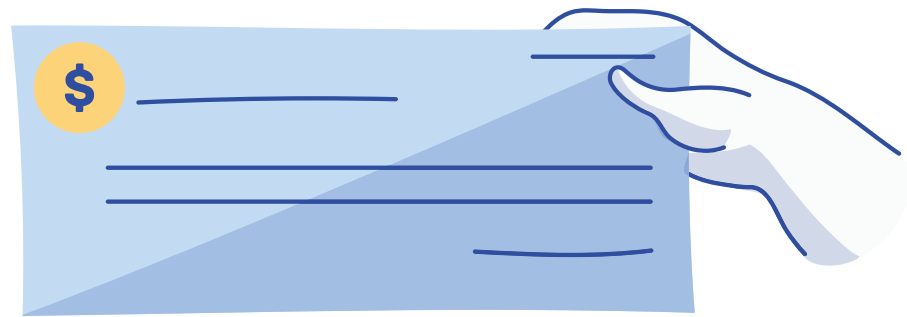
แนวปฏิบัติการใช้ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ในธุรกรรมในชีวิตประจำวัน

- **การรับจ่ายเงิน**
 - **กระบวนการจ่ายเงิน**
 - **การพิสูจน์และยืนยันตัวตนผู้รับเงิน**
 - **การลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการรับจ่ายเงิน**
- **การทำสัญญาซื้อขายสินค้าออนไลน์**
 - **การพิสูจน์และยืนยันตัวตน**
 - **การลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการซื้อสินค้าออนไลน์**
 - **คำแนะนำสำหรับการเลือกซื้อสินค้าออนไลน์**
 - **กรณีเกิดปัญหาในการซื้อขายออนไลน์**

การรับจ่ายเงิน

- การรับเงิน: กรณีมีสิทธิจะได้รับเงิน จำเป็นจะต้องมีการพิสูจน์ว่ามีสิทธิรับเงินจริง เป็นยอดที่สามารถระบุแหล่งที่มาได้ หลักฐานการทำธุรกรรมรับเงินจึงเป็นหลักฐานสำคัญว่าเจ้าหนี้หรือลูกหนี้มีตัวตนอยู่จริง
- การจ่ายเงิน: กรณีมีหนี้ต้องจ่ายหรือชำระเงินออกไป ซึ่งก่อนจะจ่ายเงินก็ต้องมีสุจน์ได้ว่ามีรายจ่ายที่แท้จริงผู้ที่รับเงินมีตัวตนจริง

กระบวนการจ่ายเงิน

การจ่ายเงินโดยเช็ค

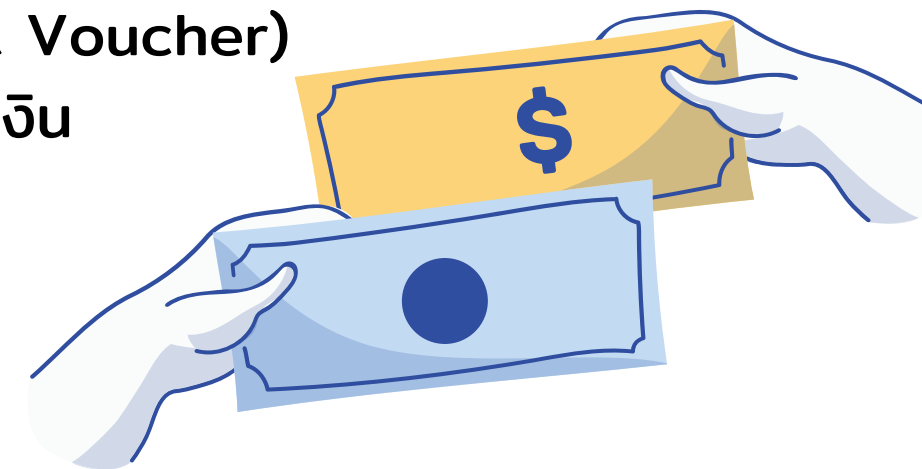
- การจ่ายโดยเช็คยังคงเป็นวิธีการจ่ายเงินที่ต้องลงลายมือชื่อด้วยปากกาอยู่
 - หลักฐานสำคัญที่ต้องมีในกรณีรับจ่ายเงินด้วยเช็ค
 - ใบสำคัญจ่ายเงิน (Payment Voucher)
 - เช็ค

การจ่ายเงินสด

- ใช้วิธีการยืนยันตัวตนจากการเปรียบเทียบใบหน้า ชื่อ และข้อมูลติดต่อ ดังนั้น การจ่ายด้วยเงินสดจึงสามารถยืนยันตัวตนได้ด้วยการพบปะต่อหน้าอยู่แล้ว
- เฉพาะการจ่ายเป็นเงินสดเท่านั้นที่อาจขอสำเนาบัตรประชาชนของผู้รับเงินเก็บไว้เป็นหลักฐานสำหรับรายจ่ายทางภาษี
 - หลักฐานสำคัญที่ต้องมีในกรณีรับจ่ายเงินด้วยเช็ค
 - ใบสำคัญจ่ายเงิน (Payment Voucher)
 - สำเนาบัตรประชาชนของผู้รับเงิน

การจ่ายเงินโดยการโอนเข้าบัญชี

- หลักฐานสำคัญที่ต้องมีในกรณีรับจ่ายเงินด้วยวิธีการโอนเข้าบัญชี
 - ใบสำคัญจ่ายเงิน (Payment Voucher)
 - สำเนาใบโอนจากธนาคารหรือช่องทางอิเล็กทรอนิกส์อื่น

การรับจ่ายเงิน

การพิสูจน์และยืนยันตัวตนผู้รับเงิน

- ไม่จำเป็นต้องแนบสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนเสมอไป จะต้องใช้สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนผู้รับเงินต่อเมื่อเป็นกรณีชำระเป็นเงินสดเท่านั้น

การรับจ่ายเงินด้วยการโอนเข้าบัญชีธนาคารหรือเช็ค ไม่ต้องใช้สำเนาบัตรประชาชน
“สำเนาบัตรประชาชนใช้เฉพาะการจ่ายเงินสดเท่านั้น”
(คู่มือการจัดทำเอกสารประกอบการลงบัญชีที่สามารถเป็นรายจ่ายทางภาษีได้ของกรมสรรพากร)

การลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการรับจ่ายเงิน

- ประเภทของลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เหมาะสมกับการลงชื่อในการรับจ่ายเงินขึ้นอยู่กับแต่ละองค์กรว่าต้องการความปลอดภัยและความน่าเชื่อถือในระดับใด

- กรณีเป็นบุคคลธรรมดา: อาจเลือกใช้ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ทั่วไปตามมาตรา 9 เช่น การพิมพ์ชื่อ-สกุลในช่องผู้รับเงิน การสแกนลายมือชื่อที่เขียนด้วยปากกานบนกระดาษลงเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

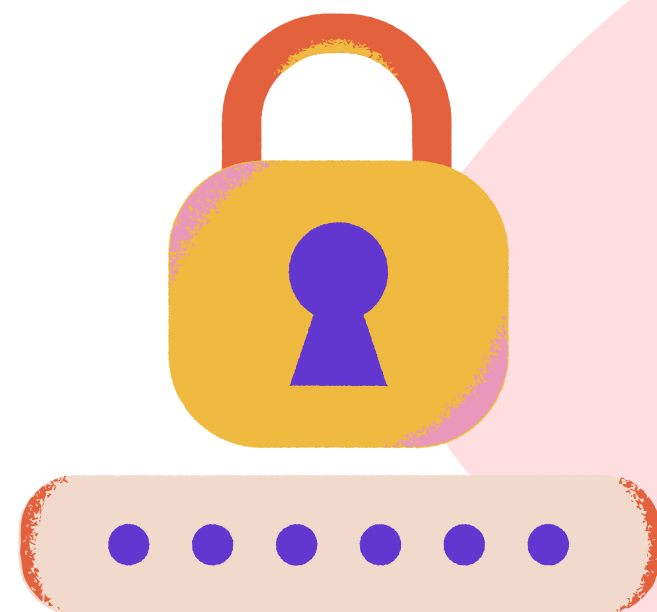
- กรณีเป็นนิติบุคคล: อาจมีลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เชื่อถือได้ประเภทที่มีใบรับรองใช้ภายในองค์กรของตน อาจลงลายมือชื่อด้วยวิธีดังกล่าว ก็จะมีความน่าเชื่อถือและความปลอดภัยที่มากขึ้นที่สามารถยืนยันได้ว่าเป็นการกระทำในนามของนิติบุคคลจริง และสามารถตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงในภายหลังได้

การทำสัญญาซื้อขายสินค้าออนไลน์

การทำสัญญาซื้อขายออนไลน์มีผลทางกฎหมายเทียบเท่ากับการทำสัญญาซื้อขายในรูปแบบปกติ ห้ามปฏิเสธการมีผลผูกพันของสัญญาอิเล็กทรอนิกส์และการบังคับใช้ทางกฎหมายของข้อความที่อยู่ในรูปข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าว

การพิสูจน์และยืนยันตัวผู้รับเงิน

- การยืนยันตัวตนเพื่อเข้าทำธุรกรรมในระบบออนไลน์อาศัยการเข้าระบบเพื่อทำธุรกรรม จึงต้องมีขั้นตอนการยืนยันตัวตนเพื่อให้มั่นใจว่าผู้ใช้บริการเป็นผู้ใช้ระบบด้วยตนเอง
- ความน่าเชื่อถือของสิ่งที่ใช้ยืนยันตัวตนขั้นต่ำควรอยู่ในระดับ AAL 2.1 กล่าวคือ ให้ใช้ปัจจัยยืนยันตัวตนที่แตกต่างกันมากกว่า 1 ปัจจัย (multi-factor authentication)

การตั้งรหัสผ่านและความปลอดภัย

รหัสผ่าน (password) เป็นสิ่งจำเป็นที่ช่วยรักษาความปลอดภัยในการทำธุรกรรมต่าง ๆ ได้ การตั้งรหัสผ่านจึงไม่ควรเป็นตัวเลขหรือตัวพิมพ์เล็กทั้งหมด เพราะอาจถูกถอดรหัสได้ การตั้งรหัสผ่านที่มีอักษรตัวพิมพ์ใหญ่น้อยหนึ่งตัวจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการรักษาความปลอดภัยได้มากขึ้น ในการทำให้รหัสผ่านมีความปลอดภัยอย่างแท้จริงจึงควรกำหนดให้มี **"อักขระหรืออักษรตัวพิมพ์ใหญ่ ตัวเลข หรือสัญลักษณ์ใด ๆ มากกว่าหนึ่งตัวประกอบกัน"** เพื่อให้รหัสผ่านเป็นค่าผสมซึ่งจะช่วยเพิ่มศักยภาพในการรักษาความปลอดภัยที่ดีขึ้นได้

การลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการซื้อสินค้าออนไลน์

การลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์กับร้านค้าเกิดขึ้นเมื่อกดยืนยันซื้อสินค้า

- การกดสั่งสินค้าหรือสั่งซื้อเป็นการลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ประเภทที่ 1 แล้ว ซึ่งเป็นการแสดงเจตนาซื้อสินค้าในขั้นตอนแรก แต่ผู้ซื้อยังต้องลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์อีกครั้งหนึ่งกับทางธนาคารเพื่อการชำระราคาสินค้า

การลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์กับธนาคารเกิดขึ้นเมื่อกดยืนยันโอนเงิน

- ผู้ซื้อสามารถเลือกวิธีการชำระเงินได้หลายช่องทาง
 - กรณีโอนเงินผ่านบัญชีที่ผูกไว้กับแพลตฟอร์มออนไลน์ดังกล่าว ผู้ซื้อต้องลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์โดยการใส่ PIN ที่ตั้งไว้
 - กรณีโอนเงินผ่าน internet banking หรือ mobile banking ของธนาคารที่ผู้ซื้อมีบัญชีธนาคารด้วย โดยการใส่ PIN ที่ตั้งไว้
 - กรณีชำระผ่านบัตรเครดิต ต้องมีการระบุ OTP ที่ได้รับทาง SMS

การใส่รหัส (PIN) หรือระบุ OTP นี้เองถือเป็นการลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ประเภทที่ 1 แล้วเช่นกัน

การชำระเงินทางระบบอิเล็กทรอนิกส์สามารถตรวจสอบและใช้เป็นหลักฐานได้อย่างชัดเจน เพราะในการทำธุรกรรมออนไลน์จะมีการประทับรับรองเวลา (Time Stamp) ดังนั้น หากการทำธุรกรรมออนไลน์เสร็จสิ้นก็จะมี การประทับรับรองเวลา (Time Stamp) ที่สามารถตรวจสอบได้ ผู้ซื้อจึงต้องเก็บหลักฐานการโอนเงินไว้เป็นหลักฐานเสมอ

การลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการซื้อสินค้าออนไลน์

ขั้นตอนซื้อสินค้า (Purchase)

พิสูจน์และยืนยันตัวตนตามขั้นตอนของแพลตฟอร์ม
(identity proofing & authentication)

เลือกสินค้าบนแพลตฟอร์มออนไลน์

กดสั่งสินค้าหรือสั่งซื้อ

กดสั่งซื้อ = ลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่อร้านค้า

ขั้นตอนการชำระเงิน (Payment)

เลือกวิธีการชำระเงิน

พิสูจน์ตัวตนตามข้อมูลที่ได้ให้ไว้กับแพลตฟอร์ม
(identity proofing)

ใส่รหัส PIN หรือ OTP แล้วแต่กรณี
(authentication)

กดยืนยัน = ลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่อธนาคาร

คำแนะนำสำหรับการเลือกซื้อสินค้าออนไลน์

กรณีเกิดปัญหาในการซื้อขายออนไลน์

1

ร้องเรียนปัญหา

- รวบรวมหลักฐานและร้องเรียนไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ที่รับแจ้งเรื่องร้องเรียน
 - ใบสั่งซื้อสินค้าหรือคำสั่งซื้อสินค้า
 - ข้อความสนทนาการซื้อขายระหว่างผู้ซื้อผู้ขาย
 - ข้อมูลร้านค้า
 - หลักฐานการชำระเงิน
 - ถ่ายรูปสินค้าและเก็บสินค้าไว้เป็นหลักฐาน
- หน่วยงานรับเรื่องร้องเรียน เช่น ศูนย์รับเรื่องร้องเรียนปัญหาออนไลน์ 1212, สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.)

2

การไกล่เกลี่ยทางแพ่ง

- ผู้ซื้อและผู้ขายสามารถทำข้อตกลงหรือต่อรองกันได้ และมีผลผูกพัน
- การไกล่เกลี่ยก่อนฟ้องผ่านระบบ mediation.coj.go.th

3

การร้องทุกข์กล่าวโทษเพื่อดำเนินคดี

4

การยื่นฟ้องคดีซื้อขายออนไลน์ด้วยตนเองต่อแพนคดีซื้อขายออนไลน์

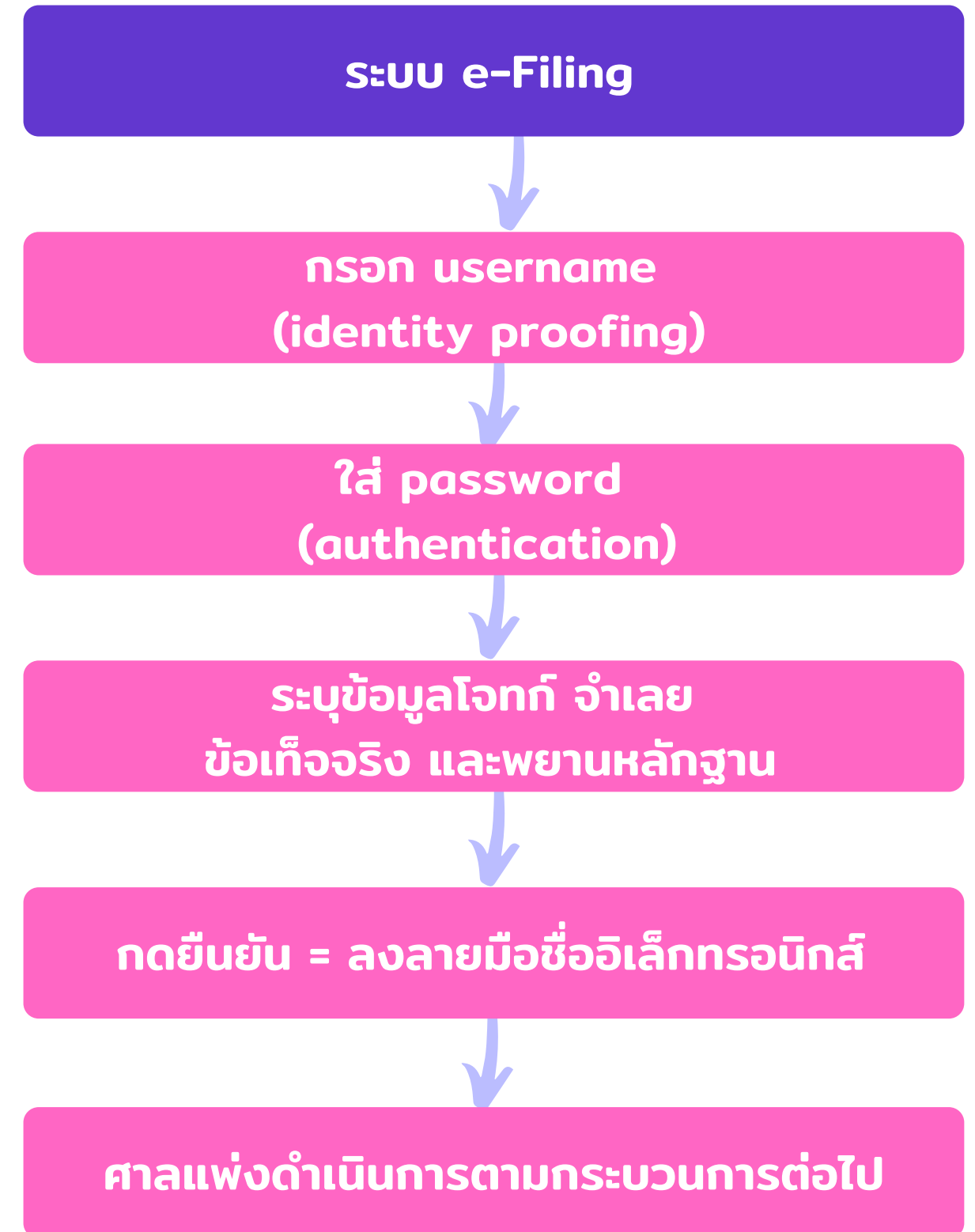
การยื่นฟ้องคดีซื้อขายออนไลน์ด้วยตนเองต่อแผนกคดีซื้อขายออนไลน์

ปัจจุบันได้จัดตั้ง "แผนกคดีซื้อขายออนไลน์" ขึ้นในศาลแพ่งให้เป็นระบบศาลอิเล็กทรอนิกส์เต็มรูปแบบ ซึ่งผู้ที่มีข้อพิพาทอันเกิดจากการซื้อขายออนไลน์สามารถเข้าถึงศาลและใช้สิทธิฟ้องร้องดำเนินคดีด้วยตนเองได้เพื่อระงับข้อพิพาทระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้อย่างสะดวกและเป็นไปด้วยความรวดเร็วยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ไม่ห้ามผู้เสียหายที่จะใช้สิทธิฟ้องร้องอย่างคดีปกติ

รูปแบบการพิจารณาคดีซื้อขายออนไลน์

- ใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์เต็มรูปแบบในทุกขั้นตอนของกระบวนการพิจารณา ผู้เสียหายสามารถยื่นคำฟ้องผ่านทางระบบ e-Filing ได้ 24 ชั่วโมงและหลังจากยื่นฟ้องเข้ามาแล้ว ผู้ฟ้องสามารถติดตามเรื่องผ่านทางระบบออนไลน์ของศาลได้เลยภายใน 12 ชั่วโมงนับแต่ยื่นคำฟ้องว่าคำฟ้องอยู่ในขั้นตอนใดแล้ว
- ผู้เสียหายสามารถระบุตัวจำเลยเพียงชื่อหรือนาม (profile) ที่จำเลยใช้ในการติดต่อทำธุรกรรมทางออนไลน์กับตนก็ได้ โดยระบุข้อมูลของจำเลยให้มากที่สุดเท่าที่ทำได้
- การนั่งพิจารณาทงระบบอิเล็กทรอนิกส์จะใช้ระบบบันทึกภาพและเสียงกระบวนการพิจารณาในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์
- การลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์
 - ลงลายมือชื่อในอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ซึ่งทำให้ปรากฏภาพลายมือชื่อในเอกสารในขณะที่มีการลงลายมือชื่อนั้น
 - ทำการใด ๆ บนอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อันแสดงว่าผู้ทำได้ยอมรับความถูกต้องของข้อมูลหรือข้อความที่เกี่ยวข้องแล้ว
 - ลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่สำนักงานศาลยุติธรรมกำหนด

ELECTRONIC SIGNATURE
GUIDELINES 1.0

Q&A

ร่วมส่งความคิดเห็นได้ที่ lawlabpdpa@gmail.com
เปิดรับฟังถึงวันที่ 24 ก.พ. 65

